

TIIVISTELMÄ

Hanketyön tarkoituksena oli koota yhteen Pohjois- Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä käytettävä ohjeistus pisto- ja viiltotapaturmien ennaltaehkäisyyn liittyen. Pisto- ja viiltotapaturmista tehtyjen ilmoitusten määrä on viime vuosina kasvanut. Esimerkiksi vuonna 2011 Pohjois- Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä tehtiin 168 ilmoitusta pisto- ja viiltotapaturmista. Haipron työturvallisuusosio otettiin käyttöön vuonna 2013. Kyseisenä vuonna ilmoitettiin 251 pisto- ja viiltotapaturmaa tai läheltä piti- tilannetta, joista veritapaturmiksi luokiteltavia oli 215. Vuonna 2014 pisto- ja viiltotapaturmista, sekä läheltä piti- tilanteista tehtyjen ilmoitusten määrä kasvoi kymmenen ilmoituksen verran, mutta veritapaturmien määrä väheni siten, että veritapaturmia kirjattiin 164 kappaletta.

Pisto- ja viiltotapaturmat ovat yleisimpiä terveydenhuollossa sattuvia työtapaturmia. Veriteitse tarttuvia tauteja sairastavien potilaiden määrä lisääntyy jatkuvasti, joten riski työperäiselle tartunnalle kasvaa.

Pisto- ja viiltotapaturmia voidaan tehokkaasti ennaltaehkäistä turvallisista työtapoista noudattamalla ja riittävällä perehdytyksellä. Veritapaturmia sattuu hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden lisäksi huomattavan paljon myös sairaalahuollon työntekijöille sekä jätteitä kuljettavilla kuljetuskeskuksen työntekijöille. Kaikilla työntekijöillä on työturvallisuuslain nojalla velvollisuus huolehtia myös toisten työntekijöiden turvallisuudesta.

Hanketyön tavoitteena oli koota tiivis ja helppokäyttöinen ohje hoitohenkilökunnalle ja opiskelijoille pisto- ja viiltotapaturmien ennaltaehkäisemiseksi. Pelkkä ohje ei kuitenkaan ole riittävä keino ennaltaehkäisyyn, vaan yksikössä täytyy sopia toimintatavoista esimerkiksi tarvikkeiden hankintaan ja säilytykseen liittyen ja huolehtia, että jokainen työntekijä saa riittävän koulutuksen esimerkiksi turvaneulojen ja – kanyylien käyttöön. Työterveyshuolto ja työsuojelu tekevät yhteistyötä yksiköiden kanssa pisto- ja viiltotapaturmien ennaltaehkäisemiseksi.

Pohjois- Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä veritapaturmiin liittyviä ohjeita hallinnoi ja päivittää Infektioiden torjuntayksikkö. Käytössä oleva veritapaturmaohje ja veritapaturmien pikaohje päivitettiin toukokuussa 2015 yhteistyössä työsuojelun kanssa. Ohjeet ovat henkilökunnan saatavilla sairaanhoitopiirin intrassa. Syyskuussa 2015 julkaistiin Pohjois- pohjanmaan sairaanhoitopiirissä johtajaylilääkärin toimesta ohje ”Pistävien ja viiltävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäiseminen PPSHP:ssä”. Uuden ohjeistuksen myötä on tavoitteena siirtyä pelkästään turvamekanismilla varustettujen kanyylien ja neulojen käyttöön vuoden 2016 loppuun mennessä.